

INCEPUTURILE ILUMINATULUI PUBLIC ÎN ORAȘUL TG. JIU

ELENA UDRIȘTE

Primele știri documentare despre iluminatul public în orașul Tîrgu-Jiu le avem din anul 1835, cînd Poliția orașului se adresează Maghistratului (Primăriei), arătîndu-și nemulțumirea, că „făcînd băgare de seamă asupra felinarelor ce sînt hotărîte a să aprinde pe fiesticare seară de cătră **neguțitori**, le vede în proastă stare, că unele sînt dărăpănite... că lumînări nu să aprind într-însele după o orînduială, că numai trei, patru (seri) și acelea le lasă numai de ard cîte un ceas și apoi le sting” (anexa III).

În încheiere, polițaiul orașului, Zamfirache Broșteanu, **pofteste** Maghistratul să înainteze o situație cu „cîte felinare sînt orînduite în Ulița Orașului și care anume prăvăliași sînt îndatorați asupra fiesticăruia felinari a-l ținea în bună stare”, pentru a lua măsurile necesare.

Din acest prețios document pentru subiectul în discuție, rezultă că în acel timp neguștorii orașului — sau mai bine-zis **prăvăliașii**, fiindcă unii meșteșugari își comercializau propriile lor produse — erau îndatorați să asigure iluminatul pe uliță după căderea nopții și, aceasta, desigur, nu pentru folosul tîrgoveților, care se culcau „odată cu găinile”, ci pentru paza propriilor lor prăvălii.

Faptul că la acea dată unele dintre felinare se aflau dărăpănite, presupune că acest sistem de iluminat nu era nou și că el a fost practic cu mulți ani înainte¹.

La sfîrșitul anului 1835, Maghistratul întocmește situația cerută, precizînd că, 11 (unsprăzece) felinare sînt toate felinarele orașului”, de fiecare răspunzînd cîte un număr de cinci prăvăliași. Pe lîngă nominalizarea prăvăliașilor, se specifică și profilul negoțului sau meșteșugului practicat de către aceștia: „Grigore hangiu... Andrei cojocar... Sava abagiu... Ștefan băcanu... Pătru cizmaru... Dumitru lumînăraru...” etc. (anexa IV).

În centrul oraşului, care polariza întreaga sa viaţă comercială, se aflau în deceniul al 4-lea al secolului trecut 55 de prăvălii (în câteva cazuri un negustor posedea două prăvălii), aşezate pe Uliţa Oraşului, care se mai numea şi Uliţa cea Mare sau Uliţa Domnească (astăzi str. T. Vladimirescu), precum şi în jurul Bisericii Catedrale, care pe atunci se numea Biserica Domnească sau Biserica Neguţătorilor.

Pe baza unui studiu pe care l-am efectuat asupra caselor vechi de pe această arteră principală a Tirgu-Jiului, precum şi a proprietarilor din prima jumătate a secolului al XIX-lea, am identificat punctele unde au fost amplasate cele 11 felinare (v. notele, anexa IV).

În perioada la care ne referim, se mai folosea şi un alt sistem de iluminat public -- cu mult mai vechi decât primul -- dar utilizat numai cu ocazia unor evenimente deosebite. Este vorba de iluminatul cu „seu pus în cioburi cu feştală de bumbac“.

În jalba pe care o înaintează Ocîrmuirii (Prefecturii) judeţului Gorj Neagoie Stareşin, unul dintre negustorii de frunte ai oraşului de la începutul secolului trecut, se plînge că, din luna noiembrie 1833 şi pînă în aceeaşi lună a anului 1834, a avut contract pentru aprovizionarea judeţului cu lumînări de seu şi la „zîoa de Sfîntul Nicolaie“, cît şi la venirea mării sale vodă“, a dat pentru „luminaţia“ ce s-a făcut cu aceste prilejuri „saptezăci şi noăă oca şi dreamuri 250, pusă în cioburi cu feştală de bumbac“, care nu i se plătitise încă pînă la sfîrşitul anului 1834 (anexa I).

Din corespondenţa purtată între Ocîrmuire, Maghistrat şi medelnicerul Grigore Bilteanu cel care primise seul de la reclamant, nu se stabileşte cine trebuia să-l plătească. După părerea medelnicerului, festivităţile nu s-au făcut pe „obrazul“ său, ci pe al „cinst(itei) Ocîrmuirii“, care pe drept cuvînt era obligată să achite costul (anexa II).

„Cioburile“ despre care se vorbeşte sînt opaiţele de lut ars obişnuite, executate de către olarii din Tirgu-Jiu sau din împrejurimi, în care se punea seul şi se aprindea feştala de bumbac (în vechime, în sau cînepă). Din păcate, nu ni s-a păstrat nici-un exemplar din asemenea recipiente.

Lucrurile evoluează şi la 25 februarie 1846, Maghistratul cere aprobare Ocîrmuirii judeţului de a înfiinţa 40 de fe-

linare „statornice“ pe ulițele orașului „după pilda altor asemenea orașe“. De această dată, plata confecționării și întreținerii felinarelor nu mai privea pe negustori sau prăvăliași, ci Maghiștratul, adică Primăria, iar numărul lor creștea de la 11, la 40, extinzându-se și pe alte ulițe apropiate de centru.

Conform devizului întocmit, costul celor 40 de felinare, plus stilpii, lumînările de seu și simbria a doi îngrijitori și aprinzători ai felinarelor se estima anual la suma de 3 674 lei. (anexa V).

Interesante sînt și condițiile stipulate în contractul de întreținere a celor 40 de felinare, ce urma să se încheie între Maghiștrat și viitorul „contracci“ sau contractant (anexa VI).

Astfel „contracciul“ era obligat să aprindă în felinare lumînări de seu a căror greutate era condiționată de mărimea nopților. Pe lunile aprilie, mai, iulie și august, se puneau lumînări mai subțiri, care intrau cîte douăzeci de buc. într-o oca (ocaua cca. 1260 gr.) ; pe lunile septembrie, octombrie și martie, lumînări de cîte patrusprezece buc. într-o oca ; iar pe lunile noiembrie, decembrie, ianuarie și februarie, lumînări de cîte douăsprezece buc. într-o oca. Cu alte cuvinte, cu cît nopțile erau mai lungi, creșteau în greutate și lumînările.

Contracciul era dator să aprindă pe fiecare lună toate felinarele în douăzeci de nopți, exceptînd zece nopți, socotite cu lună plină. Dar dacă timpul era noros, era obligat să le aprindă și în acele nopți.

Așa că cei doi îngrijitori angajați de contracci — neavînd la dispoziție prevederile Serviciului Meteorologic de astăzi — trebuiau să stea mereu cu ochii pe cer în cele zece nopți cu lună plină ; în cazul cînd luna — capricioasă — se ascundea după nori, să pregătească iasca și amnarul pentru aprinsul felinarelor.

Contracciul mai era obligat să pună în felinare lumînări întregi, să le lase să ardă complet, geamurile felinarelor, în caz că se spărgeau, să nu le pună innădite (geamul era un articol rar și scump) ș.a. Dacă nu-și respecta obligațiile din contract, era supus la „ștraf“ sau amendă către Maghiștrat.

Totuși, afacerea era destul de rentabilă, de vreme ce contractul se obținea prin licitație publică.

Din lista ce s-a întocmit de Maghistrat cu privire la cheltuielile efectuate pentru confecționarea felinarelor, rezultă că prețul lor a fost de 1060 lei, revenind pentru un singur felinar suma de douăzeci și șase de lei și douăzeci parale.

În acest preț se includea : „... felinaru lucrat cu geamurile și văpseaoa trebuincioasă, de mărimea cerută după măsura lumînărilor ...fierul trebuincios după cum s-au lucrat de meșterul covac (fierar) ...cumpărătoarea stîlpului de lemn în mărime de 15 palme lung (cca. 3,50 m, socotindu-se și partea ce se introducea în pământ), lucratură și adusu...” (anexa VII).

Tot în acest preț se includea și „văpsitul stîlpului în trei fețe” adică în trei culori, care se tocmise cu meșterul zugrav.

Într-o seară către sfîrșitul anului 1846, sau cel mai tîrziu la începutul anului următor, cele 40 de felinare cu lumînări de seu s-au aprins, în admirația țîrgușienilor — o realizare a edililor orașului de acum aproape un secol și jumătate.

ANEXA I

1834 decembrie 2

Neagoie Stareșin din Țîrgu-Jiu dă jalbă la Cîrmuirea județului Gorj, arătînd că din porunca forurilor administrative a dat o cantitate de seu „pusă în cioburi cu feștilă de bumbac” pentru iluminarea ce s-a făcut cu ocazia unor zile festive și încă nu i s-a făcut plata, cerînd să fie despăgubit. (copie).

Cinst. Ocîrmuire (a) acestui județi Gorjii,

Fac plecată arătare că în anu trecut l(ea)t (1)833 noemvrie și până la l(ea)t (1)834 nomevre 1, am fost însărcinat cu contrahtu lumînărilor de său și la zioa de Sîntul Nicolaie, la luminăția ce s-au făcut pentru numele înălțatului împărat Nicolaie, cîl și la venirea mării sale vodă, din porunca cinst(itei) Ocîrmuirii și a cinstitei Politii, am dat șaptezăci și noaă oca său și dreamuri 250, pusă în cioburi cu feștilă de bumbac, care fac lei 167, par(ale) 8, dup(ă) făiatul ce-i erea, ocoa lei 2, par(ale) 4, și mă aflu răpdălori (sic) și până acuma.

Mă rog cins(itei) Ocîrmuirii de a mă îndrepta de unde să iau acești bani.

Plecat cinst(itei) Ocîrmuirii,

Noagoie Stareșin.

Arh. St. Tg.-Jiu, Fond Primărie, pac. 2 1834—1835, dos. 26/1835, f. 6. (copie).

1834 decembrie 6

Magistratul oraşului Tîrgu-Jiu trimite medelnicerului Grigore Bilteanu copie după jalba ce Neagole Stareşin ce o înaintase Ocîrmuirii judeţului Gorj, cu privire la o cantitate de seu pe care a dat-o pentru iluminăţia ce s-a făcut cu ocazia unor zile festive şi încă nu şi-a primit plata; cere răspuns de felul cum s-a rezolvat problema.

1835 martie 30. Răspunsul medelnicerului Grigore Bilteanu către Magistratul oraşului Tîrgu-Jiu.

Magistratul oraşului
Tîrgu Jiului
1834 decemv. 8
No. 247

Cinst. dl. medelnicerului

Gligoré Bilteanu

D. chir Neagole Stareşin, prin jalbă dată către cinstita Ocîrmuire şi îndreptată către acest Magistrat, pentru şaptezăci şi nouă oca său, dramuri 250, ce arată că au dat dum-tale în leat (1)833 noemv. şi în leat 1834 la venirea mării sale lui vodă, pentru care să alătură dum-le şi copie de jalbă a dum-lui, poşteşte Magistratul pă dum-ta ca de să va fi priimit acest său, după cum arată în jalbă să binevoeşti a-l desface şi Magistratul să va cinsti cu răspuns.

Prezident.

Bănică Polkimos

Nicolae Măldărescu

Răspunsul pe aceeaşi filă:
Medel(n)icer Grigore Bilteanu)

Cinst. Magistrat al acestui oraş,

Cu cinste primind oţnoşeniia aceasta şi răspund că, acest său nu este dat de către mine, ci de către cinst. Ocîrmuire pre vremea cînd să afla ocîrmuitor d. mare culcer Grigore Călinescul şi nu atîta său, ci numai douăzeci şi două de oca.

De aceea, să va face cunoscut d. secretar (al) cinst. Ocîrmuiri ca împreună cu dum-lui să vestesc pe dum-ei marea clucereasa Smaranda Călineasca a-m(i) da voe ca să plătesc acest său, de vreme că chiar Neagole a tăcut atîta vreme şi nu ş-au căutat în vremea ocîrmuirii răposatului d. clucer Călinescu, iar de a plăţi cit precum cere jăluitoru nu mă cunosc datori, că nu s-au făcut pe obrazul meu, ci pe al cinst. Ocîrmuiri şi suma de 57 oca său dramuri 250, ce lipseşte din suma cerută, o va cere de la cel ce a scris neadevăr.

(1)835 mart. 30

Gligore Bilteanu

Arh. St. Tg.-Jiu, Fond Primărie, pac. 2, 1834—1835, dos. 26/835, f. 5.

1835 decembrie 2

Adresa Poliției orașului Tîrgu-Jiu către Maghistrat (Primărie), cu privire la felinarele din Ulița cea Mare a orașului (str. Tudor Vladimirescu).

Poliția orașului Tîrgu-Jiului

Anu (1)835 dechemv. 2

No. 314

Cinst(itului) Maghistrat al acestui oraș,

După datoria ce are Poliția spre privigherea pazii buneii orînduiei din coprinsul orașului, făcînd băgare de samă și asupra felinarelor ce sînt hotărîte a să aprinde pe fieștecare sară de către **neguțitorii**, le vede în proastă stare; mai l-iu că unele sînt dărăpănate cu tolu și al 2-lea că lumînări nu să aprind într-însăle după orînduială, ci numai în cîte trei, patru (seri) și acelea le lasă numai de ard cîte un ceas și apoi le sting, lucru cu atotu neplăcut și împotrivă. De aceea, Poliția cu cinste pofteste pă cinst(itul) Maghistratu ca să de(a) Poliții știință cu foae alăturată de cîte felinare sînt orînduite a fi în Ulița Orașului și cine anume prăvăliași sînt îndatorăți asupra fieștecăruia felinari a-l ținea în bună stare, ca după aceea apoi, Poliția să urmează cele de cuviință, spre îndreptarea unei asemenea neorînduiei pă viitor.

Polițaiu orașului,
Zamfirache Broșteanu

Arh. St. Tg.-Jiu, Inv. 54, des. nr. 21/1835, fila 2.

ANEXA IV

1835 decembrie f.z.

Situația întocmită de către Maghistratul orașului Tîrgu-Jiu cu numele și repartizarea neguștorilor îndatorăți să se îngrijească de buna întreținere a celor 11 felinare cu lumînări din Ulița cea Mare (str. Tudor Vladimirescu)

Întocmirea felinarelor orașului făcută după orînduială.

1835 dechemv.

2 Gligore (h)angiu.
1 Păun hangiu.
1 Andrei cojocar.
1 Andrei cojocar.
1 Sava abagiu.

- 5 la un felinari, cel de la Gligore hangiu¹
 1. Constantin Mecu cizmaru.
 1 Radu Cărteanu.
 1. Băla cizmaru.
 2 Ioniță Brașoveanu.
 5 la un felinari, cel de la Radu Cărteanu²
 1 Ștefan băcanu.
 1 Ion cizmaru.
 1 Nae bărbieru.
 2 Pirvu Lînaru.
 5 la un felinari, cel de la Ștefan Băcanu³.
 1 chir Vasile Popovici.
 1 Ion Clenciu cizmaru.
 1 Malciu Ispas.
 1 Ion Saizu.
 1 Ilinca Flaimocioaica.
 5 la un felinari, cel de la Vasile Popovici.⁴
 1 Ghiță Tobă.
 1 Pătru cizmaru.
 1 Ghiță Mortasîpu.
 1 Pirvu cizmaru.
 1 Constantin bărbieru.
 5 la un felinari, cel de la poarta beserici(i).⁵
 1 Gligoriță Ilie Sirbu.
 1 Ghiță sămîgiu.
 1 Sofia ungureanca.
 1 Panait Vasfiu.
 1 Dumitru luminăraru.
 5 la un felinari, cel de la chir Panait Vasfiu.⁶
 1 Ghiță Vasiliu -- lipsă.
 1 Enaiche sămegiu.
 2 Dinu brat i Ștefan Bugă.
 1 Radu Lînaru.
 5 la un felinari, cel de la Radu Lînaru.⁷
 1 Radu Lînaru.
 1 Pirvan Sirbu.
 1 Ioniță abagiu.
 1 Milcu Sirbu.
 1 Zamfir berbieru.
 5 la un felinari, cel de la Zamfir berbieru.⁸
 1 Staicu cizmaru.
 1 Ioniță al Corni(i).
 1 Florea boiangiu.
 2 Ioniță cojocarul cel mic.
 5 la un felinari, cel de la boltă, dela Ioniță Protopopescu.⁹
 1 Constantin cojocarul -- lipsă.
 1 Ioniță Armeanu.
 1 Ioniță Protopopescu.
 1 Dumitru croitoru.
 1 Ioniță cojocarul Irimie — lipsă.
 5 la un felinari, cel de la Marin Boiovici.¹⁰
 1 Marin Boiovici.
 1 Costaiche Mecu cizmaru.

- 1 Hristea Grecu.
1 Dumitru Bungel.
1 Lazăr Peiu.

5 Ia un felinari, cel de la poarta Sărdănescului.¹¹

11. unsprăzece, felinare sînt toate felinarele oraşului.

Un felinar să se mai adauge la prăvăliia lui chir Ioniță Braşoveanu și altul la poartă.

Arh. St. Tg.-Jiu, Inv. 54, dos. 21/1835, fila 4 și 5.

Not e:

- ¹ Magazinul de Chimicale de pe str. T. Vladimirescu.
² Magazinul Electro-tehnic de pe str. T. Vladimirescu.
³ Magazinul Alimentara de pe str. T. Vladimirescu.
⁴ Magazinul de Sliclărie-menaj din str. T. Vladimirescu, colț cu str. Victoriei.
⁵ În fața Bisericii Catedrale, spre str. Victoriei.
⁶ În fața Bisericii Catedrale.
⁷ Noua clădire a Atelierului de proiectare județean Gorj și a Oficiului județean de turism.
⁸ Str. T. Vladimirescu, colț cu str. Confederației.
⁹ Magazinul de Fierărie (fostă casa Găvănescu) din str. T. Vladimirescu.
¹⁰ Magazinul de Fierărie (fostă casa Opreșescu) din str. T. Vladimirescu.
¹¹ Str. T. Vladimirescu, colț cu str. gen. Tell (suarul din fața Spitalului).

ANEXA V

1846 februarie 25

Magistratul oraşului Tîrgu-Jiu trimite spre aprobare Cîrmuirii judeţului Gorj, devizul pentru înfiinţarea a 40 de felinare cu luminări de seup pe uliţele oraşului.

Anul 1846
februarie 25
No 74

Către
Ci(nstita) Cîrmuire,

Fiindcă după băgările de seamă ce avem, mai ales pentru ceea ce atinge și de luminarea și înfrumusețarea oraşului, u(r)m(ă)t(or) artc. 1 din Regulamentul orăşenesc, cunoscîndu-să de neapărată trebuință de a să înființa 40 felinare statornice pă uliţele oraşului, după pilda altor asemenea oraşe, al căror cost urmînd și anume:

Lei par(ale)

- 450 — pă 40 felinare cu fierăle lor, cite cinci sfanțihî unul.
200 — pă 4 stilpi de lemn lucrați, așezați și văpsiți, cite lei 5 unul.
2544 — pă 960 ocă luminări de său, adecă cite doaă ocă de fieșcare felinar pă lună, ocașă pe lei 2, par(ale) 20.
480 — simbrla a doi îngrijitori și apinzători felinarelor, cite lei 20 pă lună.

3674

440

De aceea, cu cinste este rugată ci(nstita) Cirmuire să binevoiască ca și din parte-i să facă cea de cuvi(i)ntă punere la cale, spre cuvi(i)ncioasă poruncă întru aceasta, ca pentru un lucru neapărat trebuincios, care este și în vederea ci(nstitei) Cirmuirii, căci Maghistratul nu poate să cheltuiască din casa sa asemenea bani fără dezlegare.

Arh. Șt. Tg.-Jiu, Inv. 339/12, dos. 99/1946, f. 1.

ANEXA VI

(1846)

Condițiile prevăzute în contractul pentru întreținerea a 40 de felinare cu luminări de seu, ce urmau să se așeze pe ulițele orașului Tîrgu-Jiu.

Condiții pentru darea prin contract a făcerii, aprinderii și ținerea în bună stare a patruzeci felinare, ce sînt a să așaza pe ulițele orașului.

1-ia. Aprinderea felinarelor ce să vor da în seama contractului, cu listă supt iscălitura sa, spre a să face luminări în mărimea ce să arată mai jos, însă pe luni aprilie, mai, iunie și avgust, luminări cîte doozeci în ocă; pe lunile septembrie, oct(om)bre și martie, cu luminări cîte paisprezece în ocă; pe lunile noiembrie, decembrie, ghenarie și fevr., cu luminări cîte douăsprezece în ocă.

2-ia. Contractu este dator ca să aprinză pe fiecare lună toate felinarele în douăzeci nopți, fiie întuneric, fiie lumină; iar cînd va fi trebuință a să aprinde și în mai multe nopți peste acele douăzeci nopți hotărîte, adecă de nu va fi lumină, să îndatorează contractu a le aprinde asemenea; iar cînd va fi lună în aceste zece zile, să nu le aprinză.

Dacă însă luna va fi întunecoasă sau va eși urziu, să fiie dator contractu a le aprinde pe oricîte nopți și din acestea (de) va fi întuneric. Într-un cuvînt, oricînd va fi întuneric și în acele nopți peste douăzeci ale lunii, este dator contractu a aprinde toate felinarele.

3-ia. Pentru spălarea și curățitul felinarelor, este dator contractu a avea într-adînși oameni orînduiți cu plată de la sine, spălîndu-să și curățîndu-să toate felinarele o dată pe fiecare săptămînă, iar cînd va fi ceată, să va curăți și mai des, pentru a fi felinarile totdeauna bine curățite și curate.

4-ia. Aprinderea să va urma regulat pe fiecare seară, începîndu-să de la jumătate ceas din noapte, după ce adecă înserează; cum și să să aprinză și luminări întregi, de cele hotărîte prin articolu 1-ii de mai sus, care să se lase a arde până să va săvirși, iar să nu să stingă mai-nainte supt nici-un cuvînt.

5-ia. Felinarele vor fi în toată vremea în bună stare și în ființă pe la locurile lor, fiind dator contractu ca în orice vreme să va sparge vreun geam sau să va sfărîma vreun hier din orice furtună sau întîmplări prevăzute și neprevăzute, îndată să le dreagă la loc, puind sticlele felinarelor întregi, iar nu înădăite; precum asemenea și stîlpi(i) felinarelor să dau tot în însărcinarea de a fi totdeauna în bună stare.

6-ia. Pentru această însărcinare cu toate ale contractu(lui), l să va răspunde de Maghistrat plată școlită pã sama felinarelor ce să vor da în seama sa de aprindere, adecă de fiecare felinar suma ce să va hotări prin țisătație (sic).

7-lea. Contracciu este dator a cumpăra luminările trebuincioase la această luminare a felinarelor de la luminări, fără a fi slobod să le facă însuși și să fie dator a îngriji ca să fie luminările după mărimea hotărâtă la articolul 1-ii de mai sus și de calitate bună, după îndatorirea la care sînt supuși luminări(i), căci pentru orice împotrivă urmare, vor fi însuși în răspundere și supuși la următoarea osîndă, adecă cînd să va dovedi că contracciu ori n-au dat pe toate serile hotărîte pentru aprindere sau că n-au dat luminări de mărimea arătată în articolul întîlu de mai sus, atunci pentru oricare abatere din acestea urinate din parte-i, va fi supuși la ștraf de un leu către casa Maghistratului, pentru fiecare felinar ce să va dovedi în una sau mai multe abateri din cele arătate mai sus într-o noapte; și asemenea să va urma în orice nopți să va găsi abateri din partea sa.

8-lea. La împlinirea contractului, va fi dator a da toate felinarele cu hlarele și stîlpi(i) lor în fință, după lista ce să va face la a sa intrare în contract, și în bună stare, precum asemenea le va primi acum.

9-lea. Nu este volnic contracciu a muta nici-un felinar din locurile unde vor fi așăzate de Maghistrat sau a le înpuțina și-i răspunzător, pentru orice împotrivă urmare, a răspunde către casa Maghistratului îndoită plată (a) aprinderii lor, pe nopțile lor.

10-lea. Dacă din suma felinarelor ce să vor da în seamă sa să vor scădea sau să vor adăoga de Maghistrat după orice punere la cale și trebuință, va fi dator contracciu, ca scăzîndu-să, să aibă în a sa îngrijire numai cîte i să vor da, pe care să primească și plată, fără a cere și pentru cele ce să vor scădea din zioa ce să vor lua de asupră-i, decît analogon (proporțional) pînă în acea zi, precum și adăogîndu-să, a primii și pe acelea în a sa însărcinare cu aceeași plată a contractului, din zioa ce i să vor da asupră-i, fără nici-o pricinuire sau pretenție din parte-i, nici într-una, nici într-alta.

11-lea. Pentru îndeplinirea condițiilor de mai sus fără cea mai mică abatere, va da contracciu chezași răspunzător, primit Maghistratului.

12-lea. Orice abatere să va urma din partea contracciului împotriva condițiilor de mai sus, Maghistratul o va îndeplini cu orice preți în socoteala sa sau a chezașului.

13-lea. Întru ceea ce să va atinge de acest contract, nu va putea alerga nici însuși contracciu, nici chezașu, la orice protecție (sic) streine, ci să vor rai(e)le, supuși la prăvălile pămîntului.

Arh. St. Tg.-Jiu, Inv. 339/12, dos. 99/1846, filele 5 și 6.

ANEXA VII

(1846)

Listă de cheltuleli întocmită de Maghistratul orașului Tîrgu-Jiu, pentru înființarea a 40 de felinare cu luminări pe ulițele orașului, specificîndu-se costul unui felinar (ciornă).

Listă de cheltuiala ce s-au urmat pentru înfiinţarea a 40 de felinare cu toate cele trebuincioasă, în arătare osăbit costul unui felinar :

Lei par(ale)

1060 -- toată cheltuia(la) urmată cu înfiinţarea a 40 felinare, după porunca ci(nstitu)lui Departament no. 1473, socotit de un felinar câte lei douăzeci şi şasă, par. 29, însă :

Lei par. felinaru.

13	20	lucrat cu geamurile şi văpseaua trebuincioasă, de măsura lumînărilor.
6	30	pentru fierul trebuincios, după cum s-au lucrat de meşterul cvac.
3	10	cumpărarea stîlpului de lemn în mărime de 15 palme lung, lucratul şi adusu.
3	---	văpsitul stîlpului în trei feţe, care aceasta nu s-au urmat, până ce să va da dezlegare, după cum s-au tocmnit cu meşterul neamţ jugrav.
26	20	adecă lei douăzeci şi şasă, par. 20, însumează costul unui felinar cu toate cele trebuincioasă.

Prez(ident).

(nesemnat).

Arh. St. Tg.-Jiu, Inv. 339/12, dos. 99/1846, f. 18.